

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3070/2023
14.11.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ђура Благојевић, адвокат из ..., против туженог „Sectra consulting“ д.о.о. Београд, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Небојша В. Перовић, адвокат из ..., ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4077/21 од 02.11.2022. године, у седници већа одржаној 14.11.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4077/21 од 02.11.2022. године и предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1146/20 од 25.02.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је да су уговори о стручном оспособљавању и усавршавању закључени између тужиоца и туженог број .. од 20.10.2013. године, број .. од 25.01.2014. године, број .. од 25.04.2014. године и број .. од 25.07.2014. године, ништави и не производе правно дејство. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да је тужилац са туженим закључио уговор о раду на неодређено време са даном 06.11.2013. године. Ставом трећим изреке, одбачена је тужба тужиоца у делу тужбеног захтева којим је тражио да се утврди да тужиоцу по основу закљученог уговора о раду на неодређено време са даном 06.11.2013. године, припадају сва права по основу рада. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати нето разлику зараде за период од 06.11.2013. године до 31.07.2015. године у износу од 77.151,73 динара са законском затезном каматом на појединачне месечне износе и каматним почетком као у овом ставу. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати нето зараду за период од 01.08.2015. године до 31.10.2017. године у износу од 592.449,28 динара са законском затезном каматом на појединачне месечне износе и каматним почетком као у овом ставу. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати накнаду због неискоришћеног годишњег одмора и то: за 2013. годину износ од 9.040,37 динара са законском затезном каматом од 31.07.2014. године до исплате, за 2014. годину износ од 20.038,78 динара са законском затезном каматом од 31.07.2015. године до исплате и за 2015. годину износ од 1.895,55 динара са законском затезном каматом од 31.08.2015. године. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу исплати доприносе за пензијско и

инвалидско осигурање на зараде надлежном Фонду ПИО у складу са Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање за нето зараде у ставу четвртом и петом петитума. Ставом осмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 466.569,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4077/21 од 02.11.2022. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу првом, другом, четвртом, петом, шестом, седмом и осмом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се утврди да су уговори о стручном оспособљавању и усавршавању закључени између тужиоца и туженог број .. од 20.10.2013. године, број .. од 25.01.2014. године, број .. од 25.04.2014. године и број .. од 25.07.2014. године, ништави и не производе правно дејство. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да се утврди да је тужилац са туженим закључио уговор о раду на неодређено време са даном 06.11.2013. године. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати нето зараду за период од 06.11.2013. до 31.07.2015. године у износу од 77.151,73 динара са законском затезном каматом на појединачне износе и каматним почетком као у овом ставу. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати нето зараду за период од 01.08.2015. године до 31.10.2017. године у износу од 592.449,28 динара са законском затезном каматом и каматним периодом као у овом ставу. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати накнаду због неискоришћеног годишњег одмора и то: за 2013. годину износ од 9.040,37 динара са законском затезном каматом од 31.07.2014. године до исплате, за 2014. годину износ од 20.038,78 динара са законском затезном каматом од 31.07.2015. године до исплате и за 2015. годину износ од 1.895,55 динара са законском затезном каматом од 31.08.2015. године до исплате. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу исплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на зараде надлежном Фонду ПИО у складу са Законом о доприносима за обавезно социјално осигурање за нето зараде у ставу четвртом и петом петитума. Ставом осмим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 210.000,00 динара. Ставом деветим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 51.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Другостепени суд је налазећи да је првостепена пресуда донета уз битну повреду одредаба парничног поступка, на основу члана 383. став 4. ЗПП, отворио расправу, укинуо првостепену пресуду и одлучио о тужбеном захтеву. Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је 30.07.2013. године са туженим закључио уговор о раду на одређено време на пословима ..., службеника ФТО у ..., на складишту НД и ТНГ НИС Петрол. По истеку овог уговора на одређено време, тужени са тужиоцем није закључио уговор о раду иако је тужилац наставио да ради наведене радне задатке, већ је закључио спорне уговоре о стручном оспособљавању и усавршавању и то уговор бр. .. (на период од 01.11.2013. до 31.01.2014. године), уговор бр. .. (на период од 01.02.2014. године у трајању од 90 дана), затим уговор .. (на период од 01.05.2014. до 31.07.2014. године), уговор бр. .. (на период од 01.08.2014. до 24.11.2014. године). Тужилац је захтев засновао на тврдњи да није пролазио никакву обуку за време спорних уговора. Решењем Инспектора за рад од 25.11.2014. године, туженом је наложено да закључи уговор о раду на неодређено време са тужиоцем почев од 25.11.2014. године. Тужени је са тужиоцем 25.11.2014. године закључио уговор о раду на одређено време до 31.07.2015. године када је распоређен на радно место радника ... у Сектору ...– РЈ Тужилац је добио решење о престанку радног односа на одређено време због истека рока за који је заснован и радни однос му је престао 31.07.2015. године.

Другостепени суд је на основу утврђеног чињеничног стања, укинуо првостепену пресуду и одбио тужбени захтев са образложењем да су уговори о стручном оспособљавању и усавршавању закључени у свему у складу са чланом 201. Закона о раду ради стручног оспособљавања, усавршавања и стицања посебних знања и вештина за самосталан рад на пословима ... за време утврђено посебним наставним планом и програмом стручног оспособљавања и усавршавања, те да се не ради о симулованим правним пословима. Уговор о стручном оспособљавању и усавршавању није основ за заснивање радног односа на неодређено време и нису испуњени услови за прерастање радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време јер је тужилац обављао рад ван радног односа, имајући у виду да је реч о стручном оспособљавању, те да је погрешан закључак првостепеног суда да је приликом закључивања више уговора о стручном оспособљавању тужени као послодавац извршио злоупотребу права на штету тужиоца.

У конкретном случају тужилац је био на раду код туженог на основу уговора о раду на одређено време од 30.07.2013. године на пословима ..., службеника ФТО у ..., на складишту НД и ТНГ НИС Петрол. По истеку рока на који је био закључен уговор о раду на одређено време, тужилац је био на раду код туженог на основу уговора о стручном оспособљавању и усавршавању који је закључен 01.11.2013. године у трајању од 3 месеца, ради стручног оспособљавања, усавршавања и стицања посебних знања и вештина за самосталан рад на пословима ... – После овог уговора, тужени послодавац је са тужиоцем закључио још 3 уговора о стручном оспособљавању и усавршавању (01.02.2014. године, 01.05.2014. године и 25.07.2014. године) у којима је наведено да се стручно оспособљавање врши у одређеном временском периоду.

Чланом 201. став 1. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...32/13), који је био на снази у време закључења уговора о стручном оспособљавању и усавршавању прописано је да уговор о стручном оспособљавању и усавршавању послодавац може да закључи са незапосленим лицем, ради обављања приправничког стажа и полагања стручног испита, када је то законом, односно

правилником предвиђено као посебан услов за самостални рад у струци, док је ставом 1. тачка 2. истог члана прописано да уговор о стручном оспособљавању и усавршавању послодавац може да закључи са лицем које жели да се стручно усаврши и стекне посебна знања и способности за рад у својој струци, односно да обави специјализацију, за време утврђено програмом усавршавања, односно специјализације.

По оцени Врховног суда, Закон о раду у члану 201. предвиђа могућност закључивања два уговора и то уговор о стручном оспособљавању и уговор о стручном усавршавању, с тим што се први уговор закључује када је законом односно посебним правилником, приправнички стаж одређен као услов за самосталан рад у струци или полагање стручног испита, а други уговор када је посебним прописом усавршавање и стицање посебних знања и способности услов за рад у струци. Другостепени суд се, у складу са наведеним, није изјаснио о правном дејству уговора о стручном оспособљавању и усавршавању од 01.11.2013. године, 01.02.2014. године, 01.05.2014. године и 25.07.2014. године, који је тужилац закључио пре уговора о раду на одређено време, већ је дао паушалну оцену да овим уговорима тужени није злоупотребио закон. Закон о раду није у члану 201. прописао време потребно за стручно оспособљавање и усавршавање, али закључивањем више уговора ове врсте може да се врши злоупотреба права у том смислу што запослени нема регулисан радно-правни статус јер није у радном односу, а фактички у дужем временском периоду обавља послове који могу бити систематизовани правилником о раду и који су из делатности послодавца. Нејасно је и због чега тужени тужиоца радно ангажује уколико у периоду од 5 месеци по последњем уговору о стручном оспособљавању и усавршавању од 25.07.2014. године (закључен за период од 01.08.2014. до 31.12.2014. године) није завршио стручно оспособљавање. Пропустио је и да цени од каквог значаја је Решење инспекције рада којим је указано да сходно Закону о приватном обезбеђењу, тужени послодавац није прописао посебне услове за вршење послова приватног обезбеђења и да поступак обуке може да спроводи Министарство унутрашњих послова, односно да ли је постојао програм усавршавања односно специјализације, а при тврдњи тужиоца да се обука ради стручног усавршавања није обављала код туженог.

Како другостепени суд ове околности није ценио, у поновном поступку ће имати у виду примедбе које су изнете у овом решење и на потпуно утврђено чињенично стање правилно применити материјално право.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**